شتێ وەک چیرۆک.. نەوزاد بەندی

نا ..نا ..
پێویست بە ڕۆمان ناکا .. ژیانی تێکڕای خەڵکی ئێرە ئەتوانیت بە لاپەڕەیەک باس بکەیت ..ژیانیان شوێنی تێدا نییە ، چونکە شوێن بە خۆیان ناگرن .. پاڵەوان و ڕوداویشی تێدا نییە ، تەنها ڕوداوێکی تیایە ئەویش کەناڵێکی سەتەلایتە .. ئێ ڕۆمان ئەبێ شوێن و کات و ڕوداو و پاڵەوانی تێدا بێ ..واتا لێرە تەنها کات هەیە ، مانەوەی کاتیش لەبەر ئەوەیە دەسەڵاتیان بەسەر خولانەوەی زەوی و خۆردا نییە ، ئەگینا ڕۆژیان ئەکرد بە دوو سەعات یان بە چل سەعات ..هەرچەندە لە ڕووی خزمەتگوزاری و شتەکانی ترەوە ، دەستکاری کاتیشیان کردووە ، بۆ نمونە فەرمانبەران پەنجا ڕۆژ جارێک موچە وەردەگرن .. هەندێ جار نەوەد ڕۆژ جارێک ، وەک مژدە و دەسکەوتێک موچەیان بەسەردا دابەش ئەکەن ، یان هەڵبژاردنی پەرلەمان و سەرۆکایەتیی لە جیاتی چوار ساڵ جارێک ، ئەبێتە شەش ساڵ یان هەشت ساڵ و زیاتریش .. ئەو کاتە درێژ ئەکەنەوە ، لەمسەر و لەوسەرەوە ڕایئەکێشن .. کەواتە ئەتوانیت بڵێیت لێرە کاتیش بوونێکی ئاسایی نییە .. ئیتر ڕۆمانی چی ؟ .. نەوەڵا ، ئەتوانیت بە کەمتر لە لاپەڕەیەک چیرۆکی ژیانی زیاتر لە شەش ملیۆن کەس بنوسیتەوە .. یان ڕاستتر ئەتوانین بڵێین چیرۆک نییە ، ناساندنی پارچەیەکی دابڕاو لە مرۆڤایەتییە .. یاخود مرۆڤگەلێکی ناوچاڵێک ، کە سەدان ساڵ پێش ئێستا باپیرە هەرە گەورەکانیان ، لە کاتی شەڕە تێڵای نێوانیاندا ، کەوتونەتە ناوچاڵەکەوە .. لەگەڵ ئەوەی شوێنەواری تێڵایەکی زۆر بە سەر و گوێلاکیانەوە دیار بووە ، بەڵام نەمردوون و .. لەناو چاڵەکەدا زاوزێیان کردووە و زۆر بوون .. ئیتر وەرە پێناسەی ئەمە بکە ، شەش ملیۆن کەس لەناو چاڵێکدا ، ئەژین و زاوزێ ئەکەن و .. هەندێکیشیان جار و بار لە چاڵەکە دێنە دەرەوە ، ئەڕۆن بۆ تورکیا و ئێران و حەج و عەمرە و دوایی دێنەوە ، فڵق بۆ ناو چاڵەکە .. دیسان دێنەوە دەرەوە و .. ئەڕۆنەوە بۆ تورکیا و ئێران و حەج و عەمرە ..بە جۆرێک تیایاندایه دوانزە جار چووە بۆ تورکیا ..بیست و یەک جار چووە بۆ ئێران .. هەژدە عەمرەی کردووە .. هێشتا تێریان لە تورکیا و ئێران و عەمرە نەخواردووە .. بە جۆرێکیش لە جۆرەکان ئەوانەی لە تورکیا تێریان نەخواردووە ، ڕقیان لەوانەیە کە له ئێران تێریان نەخواردووە ، هەردووکیشیان پێکەوە یان جیا بە جیا ڕقیان لەوانەیە کە تێر لە عەمرە ناخۆن .. عەمرەکارەکانیش گاڵتەیان بە عەقڵی ئەوانە دێت کە له گەشتی تورکیا و ئێران تێر ناخۆن .. بەڵام ئەم

ڕەقە ، تەنها ڕەقە ، واتا گەشە ناكات بە شێوەی دەستە و یەخە ، چونكە فێربوونی شتێ بە هەموو جۆرێك قەدەغەیە .. بەو جۆرە هەر سێكیان وەك یەك وان ، واتا حەزیان بە كۆشك و قەڵا و باخ و مارسیدسی مایباخە .. هەرسێكیان لە لایەن نەتەوە یەكگرتووەكانەوە و لە بەرامبەر نەوتەكەی زۆردا ، مانگانە نە كیلۆ ئارد وەرئەگرن ..حەزیشیان لەوەیە منداڵەكانیان ، هەر لە قۆناغی دایەنگاوە فێری زمانی بێگانە بن و قەت نەمرن ..لە ژیانی خۆیان زۆر ڕازین و زەڕڕەیەك لە خاكی ناو ئەو چاڵە ناگۆڕنەوە بە قەسری قەیسەریی ..

ئیتر ئەمە كەی ئەوە ئەهێنێ ڕۆمانی تیا خەرج بكەیت ؟

لەوەیش سەیرتر بەردەوام تەنی نەناسراو دێت و ناوچەكە بۆردومان ئەكا ، ئەمە بۆردومانكردنە ڕوداو نییە ، چونكە ڕوداو یەكجارە ، بەڵام ئەم بۆردومانە وەك باران و بەفر وان ، واتا دیاردەیەكی سروشتیی زۆر ئاساییین و هیچ كەسێك بێزار ناكا ..چەند كەسێك ئەمرن و بریندار ئەبن ، ئەوانەیش بە گومان ئەجەلیان هاتووە و كەس ناتوانێ دەستكاریی مەسەلەی تەمەن بكات ، كە تەواو بوو ، ئەبێ تەواو بێ .. هەر بۆیە ئەو تەنە نەناسراوانەی ئاسمان وەك قەزا و قەدەر و ..تەنانەت وەك ڕزق و ڕۆزیش تەماشا ئەكرێن ، وەك چۆن بارانەكەی قبوڵ ئەكرێ ، ئەبێ باروتەكەیشی قبوڵ بكرێ ..

ئیتر بەبێ ڕوداو ، ڕۆمانی چی بنوسێ ؟ خۆ هەرچەندە تیایشیاندایە دەیان ڕۆمانی نوسیوە ..ڕۆمانی وا كە نزیكەی هەندەی بلۆكەكی دەیی ئەبێ ، خەڵكەكەی زۆریش خوێندویانەتەوە و لە هیچیشیان تێنەگەیشتوون و .. جارێكی تریش خوێندویانەتەوە .. لەگەڵ ئەوەی دیسان هیچیان لێ حاڵی نەبووە ، بەڵام چێژێكی زۆریان پێگەیشتووە و .. كەمێكی تریان قەڵەیان لە هەڵماڵیوە و بە زمانە زیندووەكانی جیهانیان وەرگێڕاون ..بۆ ئەوەی ئەوروپیەكانیش بیانخوێننەوە و هیچیشیان لێ تێنەگەن و چێژێكی زۆری لێ ببینن ..بەڵام سەیر لەوەدایە ئەو ڕۆمانانەیان وەرنەگێڕاوەتە سەر زاری توركی و فارسی و عەرەبی ، هەرچەندە زۆرینەیان یان هەموویان لە گەشتی توركیا و ئێران و سعودیە تێر ناخۆن ..ئەمەیش بۆ خۆی پرسیارێكی لای یەكێكیان دروست كرد كە پاشان گرتیان و شوێن بزریان كرد .. پرسیارەكەی ئەوە بوو ، ئایا ئەوە كە تێر لە توركیا و ئێران و سعودییە ناخۆن ، بۆچی ڕێگا نادەن ڕۆمانەكانمان بكرێنە فارسی و توركی و عەرەبی تاكو ئەوانیش تێر لە ڕۆمانەكانمان نەخۆن ؟

پرسیارێكی جوان بوو ، بەڵام وەك بەڵەی زۆر جوان نەبوو .. بە واتایەكی تر ئەبوو ئەو خاوەن پرسیارەیان نەگرتایە و شوێن بزریان نەكردایە ، وەڵامێكی سادەیان بدایەتەوە ، چونكە ئاشكرایە توركیا و ئێران و سعودیە ، وڵاتانێك نین كە بە ڕۆمانەكانی ناو چاڵەك

هەڵبخڵەتێـن ..ئەوان خۆیشیـان گاڵتەیـان بە ڕۆمـان دێـت ..
ڕۆمانئووسەکانیان یان لە زینداندان یان لە ئەورووپا پەناهاندەن
..ئیتر ڕۆمانی ئێمەی چی ؟ ئەوان خەریکی بازرگانی و ئاڵ و وێڵن
..واتا ئەوان هێشتا لە نەوت و غاز و ڕابواردن تێریان نەخواردووە
، ئیتر ڕۆمانەکانی ناو چاڵی چی ؟! وەڵا برا من خانەی بڵاو
کردنەوە ئەزانم ، پڕ دوو سێ لۆری ڕۆمان و چیرۆکیان کردووە بەو
دیـــوا و ..وەک زەماوەنـــدی کـــوڕە کەچەڵە حەوت شەو و حەوت ڕۆژ
گێڕاویانە ، کەس نەیوتووە کەرتان به چەند .. ئینجا وەرە دوو سێ
لۆری ڕۆمان و چیرۆک بکەرەوە بەمدیوا ..
ئاخر بۆیه من پێشتان کەوتم و ..وتم پێویست بە ڕۆمان نوسین ناکا
.. تۆ کات و شوێن و ڕوداو و پاڵەوانت نییە ، ئیتر ڕۆمانی چی ؟
بەڵام ئەوروپییەکان حەزیان لە شتی سەیرە ، بۆ نمونە نەک هەر
ڕۆمان ، سەلکە ترخێنەیەک ببەرە ئەوێ ، هەموو لە دەوری کۆئەبنەوە
وا ئەزانـــن چەنـــاگەی دیناســـۆرێکە و .. دەیـــان لێکۆڵینەوە و
توێژینەوەی لەسەر دەکەن .. یان سمێڵی عەزیز وەیسی .. شمشاڵەکەی
قالە مەڕە ..یان گۆرانییەک وەک لورە لور ، تۆمار بکە ، هەموو
ئەوروپا لەچوار دەوری کۆ ئەبنەوە .. چونکە ئەوان لە نەوت و گاز
تێر بوون .. لە قۆناغی دوای قڕقێنە و خۆکێشانەوەدان ، بۆ نمونە
حەز ئەکەن بزانن سمێڵی عەزیز وەیسی لە چەند داو پێکهاتووە ..هەر
بەو جۆرەیش ڕۆمانەکانمان کە خۆمان نازانین باسی چی دەکەن ، لای
ئەوروپییەکان ئەبنە جێی بایەخ ..ئەوان وەک ڕۆمان تەماشای ناکەن ،
بەڵکو وەک پارچەیەکی پێش ملیۆنێک ساڵ تەماشای ئەکەن و چێژی لێ
ئەبینن .. تیایدا بۆ دەسخەت و بەردە دەسکەلاکانی دەستی نیاندەرتاڵ
و کڕۆمانیۆم ئەگەڕێن .. واتا ئەوان وەک شتێکی سەیر ئەیخوێننەوە ،
ڕۆمانێک لەناو چاڵدا نووسرا بێ ، شتێکە جێی بایەخە .. وەک ئەوە
وایـه بڵێـی مـردوویەک لەنـاو گۆڕدا پڕ یەک تـاوە هێلکە و ڕۆنـی
دروستکردووە ، لێرەدا ئەوروپیەکان حەزیان لە هێلکە و ڕۆنەکە نییە
، لەگەڵ ئەوەیشـدا هەمـوو لە چـواردەوری کۆ دەبنەوە ..وەک چۆن لە
دەوری فیلمـی ساتێک بۆ مەستی ئەسپەکان کۆبـوونەوە ، ئەوان وەک
□وداوێکی هات و چۆ ، یان بومەلەرزەیەک تەماشایان ئەکرد ، کە چۆن
منـاڵگەلێک ئەو هەمـوو کۆڵە لـه خۆیـان دەنێـن و بەنـاو بەفـرا ،
شاخەکان ئەبڕن ..شتی وا لە ئەلیادە و ئۆدیسەیشدا ڕووی نەداوە ،
بەڵـام ئێمە وامانـدەزانی ئەوان بۆ هـونەری ئێمە دەڕوانـن ، لە
کاتێکدا هەر زوو ئەو فیلمە له یاد چوو ، چونکە بومەلەرزە و لافاو
تەنها له کاتی ڕوودانیدا خەڵک لە دەوری کۆ ئەبنەوە ، دوای ئەوە
هەر کەسێک ئەڕوا به لای ئیشی خۆیەوە ..ئەمە دووبارە کردنەوەی ئەوێ
، واتا ئەوروپییەک کە بە دیار فیلمێکی یەڵماز گیونایەوە دادەنیشێ

وەک ئەوە نییە بە دیار فیلمێکی تۆم هانکسەوە دانیشێ ، لەوەی
یەکەمدا تەماشای شتێکی سەرسوڕهێنەر ئەکا وەک کەوتنە خوارەوەی
نەیزەکێک .. بەڵام لەوەی دووەمدا ، هونەری سینەما و ڕوناکی و
فلاشباک و شتەکانی تری فیلم تەماشا ئەکا ..
واتا ئەو مناڵەی تەشتە گوڵە بەڕۆژەکەی ڕژاوە و خەڵک له دەوری
کۆبوونەتەوە ، وەک کۆبوونەوەی ئەو خەڵکە نین لە تەماشاکردنی
فیلمی کچە شقارتە فرۆشەکەی ئەندەرسندا ، هەردووکیشیان خەڵکێکی
ئەوروپیی دەورەی داون ، بەڵام یەکەمیان نەگبەتییە و هونەر نییە
..لە کاتێکدا ئەوەی دووەمیان چیرۆکێکی هونەریی پڕ له فەنتازیایە
..
هەرچەندە ئێمە وا دەزانین لەبەر تامی هێلکە و ڕۆنەکە ،
ئەوروپییەکان کۆ بوونەتەوە .. چونکە گەر ئەو مردووەی لەناو
گۆڕەکەیدا هێلکە و ڕۆنەکەی ساز کردووە ، نیشانی تورک و فارس و
سعودییەکان بدەین ، هەر تەماشایشی ناکەن .. ئێ ئەوان هێشتا
تێریان لە نەوت و گاز نەخواردووە ، ئیتر هێلکە و ڕۆنی چی بخۆن ؟
خۆیشمان بە هەمان شێوە کاتێ تێرمان لە گەشتی عەمرە و تورکیا و
ئێران نەخواردووە ، ئامادە نین بیر لەوە بکەینەوە کە چۆن
مردوویی□ک پڕ تاوەیەک هێلکە و ڕۆنی دروستکردووە ..
هەر بەو شێوەیە ئەوروپیی□کە کاتێ بە زاری هەڵپچڕاوەوە
ڕۆمانەکانمان ئەخوێنێتەوە ، هی ئەوە نییە کە هونەرێکی بەرزی
ڕۆمانوسین ئەخوێنێتەوە ، بەڵکو هی ئەوەیە کە چۆن لەناو چاڵدا
خەڵک فێری خوێندەواریی بوون و ئەتوانن شت بنووسن ..
بەڵام ئەوانەی لای ئێمە لەوە تێ ناگەن .. ئەیانەوێ بڵێن ئێمەیش
ڕۆمان□مان هەیه ..ئێمەیش شتین .. کەچی له پڕ ڕومانوس مەعنا لەناو
چاڵەکەدا نامێنێ ، ئەڕۆن بۆ ووڵاتە ئەوروپییەکان ، داوای مافی
پەناهاندەیی ئەکەن ، ئیتر کابرای ئەوروپیی نازانێ بڵێ چی ..یان
ڕاستر ناتوانێ تێی بگەیەنێ کە ئەو ڕۆمانوس نییە ، بەڵکو ئەو
کەلەپورناسه و ..شتی زۆر کۆن و سەرسوڕهێنەری نیشان داون ..ئا
لێرەدا ئیتر کۆبوونەوە ڕوودەدات .. کۆبوونەوەی لاپەڕەیەکی زۆر ،
کە چەندەها جار ئەخوێنرێنەوە ، بێ ئەوەی هیچی لێ حاڵی ببن ،
بەڵام چێژی لێ ئەبینن .. واتا شتی وا لە مێژوودا ڕووی نەداوە تۆ
له پاریس دانیشی و ..ڕۆمان لەسەر سابونکەران بنوسیت ..یان لە
بەرلین ، سۆشیاڵ و ڕۆمان و داهێنان پێکەوە بکەیت بە کۆکتێل ، لە
چاڵەکەیشدا دوور بە دوور ، موچەی لیوا ڕوکنت ب□ ب□ستن ..بۆ
ئەوەی نهێنییەکان نەبەیتە دەرەوە ، یان هیچ نەبێ به شکۆدارییەوە
باس لە چاڵەکە بکەیت .. لە کاتێکدا ئەوروپییەکانیش بەرە بەرە
بێزار ئەبن .. واتا گەڕان به ناو مۆزەخانەدا ، چەند خولەکێک خۆشە

و ئەبێ ئیتر بە جێی بێڵیت …

ئیتر ڕۆمانی چی ؟

ویستم بە خێرایی باسی دووان بکەم ، کە سەرەتا ویستیان کۆمپانیایەکی گەورەی شیرەمەنیی دامەزرێنن ، کە ئاستەنگی کارەبا و باج و پشک پشکێنە یەخەی گرتن ، بڕیاریان دا جارێ دەرھەق بە زروف و زەمانە ، پاشەکشە بکەن و لەماڵی یەکێکیان پەنیری مەڕ بەرھەم بھێنن ، دوای ئەوە کە بۆیان دەرکەوت ن□توانن کێبڕکێ لەگەڵ بازاڕدا بکەن ، بڕیاریان دا ڕۆژانی ھەینی لە سەڕقەبران بازاڕی بۆ پەیدا بکەن ، چونکە بە ڕۆژانی ھەینیدا خەڵکێکی زۆر دێنە سەردانی گۆڕستان .. لەوێدا پۆلیس ڕێگریان لێ دەکا و ..ئەمانیش مکوڕن لەسەر فرۆشتنی سەلکە پەنیرەکان ، ئیتر یەکێکیان ئەکوژرێ و ئەوەی تریشیان بە یاسای خراپ ساغکردنەوەی پەنیر دەست بەسەر ئەکرێ ..

نەوزاد بەندی